

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
PENSIJŲ KAUPIMO ĮSTATYMO NR. IX-1691 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Konstituciniam teismui pažymėjus, kad Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatyme nenumatyta galimybė žmonėms disponuoti antrosios pakopos pensijų fonde sukauptais pinigais dar nesukakus senatvės pensijos amžiui dėl svarbių priežasčių, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir taip yra varžomos pensijų fondo dalyvių nuosavybės teisės, siūloma ištaisyti Lietuvos Respublikos Konstitucijai prieštaraujančią nuostatą ir suteikti galimybę antrosios pakopos pensijų fondo dalyviui dalį ar visą sukauptą sumą gauti ir nesukakus senatvės pensijos amžiaus dėl svarbių priežasčių.

Pensijų kaupimo įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma antrosios pakopos pensijos dalyviui suteikti galimybę gauti dalį ar visą sukauptą sumą, išmokamą nesukakus senatvės pensijos amžiaus asmens ar jo šeimos narių kritinių ligų, artimojo mirties, nustatyto neįgalumo ar netekto darbingumo, dantų protezavimo bei stichinių nelaimių ir kitais būsto, priklausančio nuosavybės teise, netekimo ar sugadinimo atvejais.

Kritinės ligos (tokios ligos kaip I tipo cukrinis diabetas, trapių kaulų sindromas, miokardo infarktas, insultas, aortos aneurizma, galvos smegenų aneurizma, Bechterevo liga, Adisono liga, reumatoidinis artritas, sisteminė raudonoji vilkligė, AIDS, išsėtinė sklerozė, aklumas, vėžys, gerybiniai galvos ir nugaros smegenų augliai, lėtinis inkstų funkcijos nepakankamumas, širdies, plaučių, kepenų, kasos transplantacija, raumenų distrofija bei kitos panašios ligos) gali pasibaigti asmens mirtimi ar neįgalumu, todėl turi būti užtikrinamas savalaikis ir tinkamas gydymas.

Kritinių ligų gydymas, rehabilitacija neįgalumo atveju ar netektas darbingumas, dantų protezavimas, būsto netektis ar artimojo mirtis dažnai pareikalauja didelių finansinių resursų. Antrosios pakopos pensijų fonde sukauptos lėšos gali pasitarnauti jos dalyvio, kuriam dar nesukakęs senatvės pensijos amžius, sveikatos ir gerovės užtikrinimui.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Linas Jonauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu įstatyme nėra numatytos teisės antros pakopos pensijų sistemos dalyviams nenumatyta galimybė iki pensinio amžiaus išsiimti išmoką, sukauptą pensijų fonde. Esama įstatymo nuostata, kaip pripažino Konstitucinis teismas, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šiuo metu pensijų kaupimas baigiasi, kai:

1) dalyvis sukanka senatvės pensijos amžių ir pagal pensijos išmokos sutartį jam išmokama visa pensijų išmoka;

- 2) dalyvis miršta;
- 3) teismo sprendimu pensijų kaupimo sutartis pripažįstama negaliojančia;
- 4) Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymo nustatyta tvarka dalyvio vardu sukauptos piniginės lėšos pervedamos į Europos Sąjungos institucijų pensijų sistemą.

Šiuo metu pensijų fonduose sukauptą turtą Lietuvos gyventojai gali išsiimti vienkartinė išmoka tik esant ribotai sukauptai pinigų sumai ir suėjus pensiniam amžiui.

Pagal šiuo metu galiojančią pensijų kaupimo įstatymą, dalyviui, kurio vardu pensijų fonde sukauptas pensijų turtas yra mažesnis arba lygus 5 000 eurų, taip pat šio 29 straipsnio 6 dalyje nustatyto atveju šio įstatymo 31 straipsnyje nustatyta tvarka mokama vienkartinė pensijų išmoka.

Dalyviui, kurio vardu pensijų fonde sukauptas pensijų turtas yra didesnis kaip 5 000 eurų, bet mažesnis kaip 10 000 eurų, nustatyta tvarka mokamos periodinės pensijų išmokos.

Dalyviui, kurio vardu pensijų fonde sukauptas pensijų turtas yra lygus arba didesnis kaip 10 000 eurų, pensijų fonde sukauptas pensijų turtas išmokamas tik jam įsigijus pensijų anuitetą iš pensijų anuitetų mokėtojo. Standartinis pensijų anuitetas įsigijamas už visą dalyvio vardu pensijų fonde sukauptą pensijų turtą, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nurodytą atvejį. Atidėtasis pensijų anuitetas įsigijamas už dalį dalyvio vardu pensijų fonde sukauptų lėšų, jų dydį nustato pensijų anuitetų mokėtojas. Likusi pensijų turto dalis išmokama periodinėmis pensijų išmokomis Pensijų kaupimo įstatymo 32 straipsnyje nustatyta tvarka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu suteikiama galimybė pensijų fondo dalyviui gauti dalį ar visą sukauptą sumą, išmokamą nesukakus senatvės pensijos amžiaus asmens ar jo šeimos narių kritinių ligų, artimojo mirties, nustatyto neįgalumo ar netekto darbingumo, dantų protezavimo bei stichinių nelaimių ir kitais būsto, priklausančio nuosavybės teise, netekimo ar sugadinimo atvejais.

Atlikus pakeitimus bus užtikrinama žmogaus teisė dėl svarbių priežasčių disponuoti antrosios pakopos pensijų fonde sukauptomis lėšomis iš karto (gavus dalį ar visą sukauptą sumą), nesukakus senatvės pensijos amžiui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Poveikio vertinimo nebuvo atlikta. Neigiamų įstatymo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Priimtas įstatymas neturės įtakos verslo sąlygoms ir verslo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymas neprieštarauja strateginio lygmens dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turės priimti šio Įstatymo projekto įgyvendinamuosius teisės aktus.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus įstatymo projektą Lietuvos Respublikos vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2024 m. birželio 31 d. turėtų priimti įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Antrosios pakopos pensijų fondas“, „Pensijų kaupimas antrosios pakopos fonde“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo narys Linas Jonauskas

